వెలుగు రేఖలు
INDIA

"**బెజవాడ** రావడాని కింకా మూడు స్టేషనులు మాత్రమే" అంటూంది ఓ కంఠం.

సావిత్రి గుండె వేగంగా కొట్టుకోసాగింది. తను ఇలా రావటం ఎంత అవమానకరం! అతనికి ఆ క్షణంలో జాబు వ్రాయడం ఎంత ఆలోచనారహితంగా జరిగింది! తను రావటానికి కారణం తెలుసుకుంటే అతనిముందు ఎంత అల్పురాలయిపోతుంది! స్నేహాన్ని ఇలా స్వార్థానికి ఉపయోగించుకుంటే స్నేహం విలువేముంటుంది?

'ప్చ్.... అంతు తెలియని ఆవేశం అతన్ని కలుసుకొనేందుకు ప్రేరేపించింది. తన తలిదండ్రుల తప్పు మాత్రం ఏముంది? ప్రతివాళ్ళూ పెళ్లి చూపులు చూస్తూ రావటం, సరళను చేసుకుంటాననడం. అప్పుడు సరళ తనకన్న రెండేళ్ళ చిన్నది. తనకంటె మంచి రంగూ ఉంది. పైగా ఇంటర్ప్యాసై ఉండి పి. యు. సి. చదువుతూంది. మరి తనేమో టీచరుగా ఉద్యోగం చేసుకుంటూంది. మరి ఆ వచ్చిన వాళ్ళు సరళను ఎన్నుకోవడంలో తప్పేముంది?'

"సరే, ముందు సరళ పెళ్లి చేసెయ్యండి. నా సంగతి తరవాత ఆలోచిద్దాం" అంది తను.

కాని, ఈ పెద్దవాళ్ళు వింటారా! "అక్క పెళ్లి చెయ్యకుండా చెల్లెలి పెళ్లి చేస్తే పెద్దదాని మనసు మాకు తెలుసా?" అంటారు. మరి ఇష్టం లేకుండా బావను చేసుకుంటే తరవాత పడే బాధ అంతా ఎవరిదో ఆలోచించరు. ఆనాడు కర్మ అని నెత్తి కొట్టుకుంటారు కాబోలు! వచ్చేముందు సరళ ఏమంది? "మనలాంటి మధ్యతరగతి కుటుంబంలో పుట్టిన ఆడపిల్లలకు ఆశయా లేమిటక్కా! నువ్వు బావను చేసుకుంటేనే బావుంటుంది. పైగా బావకు నువ్వు అంటే మొదటి నుంచీ చాలామంచి అభిప్రాయం. ఇప్పుడు ఇలా ఆదర్శాలతో కాలాన్ని దొర్లించేశామంటే కొన్నాళ్ళు పోయాక ఇప్పుడు నన్ను చేసుకుంటా నన్నవాళ్ళు కూడా 'వయస్సులో పెద్దది' అంటారు. నువ్వు బావను చేసుకున్నావంటే మన ఇద్దరి జీవితాలూ ఓ మార్గాన పడతాయి" అంది.

"పెద్దదానివి. చదువుకున్నదానివి. పరిస్థితులు ఆలోచించి ఓ నిర్ణయానికి రా, సావిత్రీ! మళ్లీ అతను ఏదైనా సంబంధం కుదుర్చుకున్నాడంటే తరవాత మనమే బాధపడాలి. ఓ వారం రోజుల లోపల నా కష్టసుఖా లాలోచించి జాబు వ్రాయి. నీ ఉత్తరం మీద సరళ భవిష్యత్తు, మా సుఖ దుఃఖాలు ఆధారపడి ఉన్నాయి." ఇది తల్లి హితబోధ.

తండ్రి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

ఉన్నత ఆశయాలయితే గొప్పవే. కాని, ఇప్పుడు [illegible] వాడి ఆశయాలు ఆచరణలోకి ఎలా వస్తాయి?

"అందం, చదువు, మంచి ఉద్యోగం అన్నీ ఉన్నాయి. అన్నీ చేకూరేటట్లుంది. ఇక నీ కేం కావాలి?" అంటారు లోకులు.

కాని, అలాటి గుణాలు వాళ్ళకే ముఖ్యమవుతాయి? ఓ వేళ ముఖ్యమయినా వాళ్ళ దృష్టిలో అవి గొప్ప గుణాలేమో! అందంగా ఉండే మాట నిజమే. కాని, తన అందం నలుగురూ గుర్తించి తన వెంట పడాలనే తాపత్రయం చూస్తుంటే ఒళ్లు మండుతుంది. అక్కయ్య పెళ్లి అయిన కొత్తలో అతన్ని చూసి తనూ సరదా పడింది. పెదవాళ్ళు మంచి అల్లుణ్ణి సంపాదించుకున్నా మనుకుంది.

వంచితులైనా ప్రేమికులు విధి వంచితులు మాత్రం కారు. ఇందుకు ప్రపంచ చరిత్రనే తార్కాణగా పేర్కొనవచ్చు. ఆకర్షణ అటు ఉంచితే కలకాలమూ అంత [illegible] స్త్రీ తన్ను ప్రేమికుని ప్రేమించినంతగా మరెవరిని ప్రేమించలేదేమో? ఆ స్త్రీ హృదయాన్ని అర్థం చేసుకొనే శక్తి ఉంటే పురుషునికి భూతలమే స్వర్గం అవుతుంది.

అందుకే ఎప్పుడూ [illegible] తన మాటే [illegible]. చాలా సరదాగా సరసంగా మాట్లాడేవాడు. కాని, అతను సరదాగా మాట్లాడటం కాదు, కేవలం ఎదుటి వాళ్ళను ఆకర్షించి వాళ్ళను లొంగదీసుకోవాలనే తృష్ణ మాత్రమేనని తను తెలుసుకుంది. కాని పైకి అంటే అంతా తనవే దురభిప్రాయాలంటారు. అందుకే నెమ్మది నెమ్మదిగా మనసు తగ్గించుకుంది. కాని, అతను మాత్రం తనను వదిలేవాడు కాదు.

సంక్రాంతి పండుగకు అక్కయ్యా బావగారూ వచ్చారు. అక్కయ్య ఏదో పనిమీద ఉండి బావకు కాఫీ ఇచ్చి రమ్మంటూ తనను పంపింది. కాఫీ అందుకుంటూ బావగారి చూపు ఎప్పుడు గుర్తు వచ్చినా అసహ్యం ముంచుకు వస్తుంది. రాబోయింది అక్కయ్యని చూసి. "అంత తొందరేం, సావిత్రీ!" అన్నాడు.

"పనుంది, బావా!"

"కాఫీ చాలా బావుంది, సావిత్రీ! కాని నీ అంత కాదులే."

అదో మోస్తరుగా నవ్వాడు. తలెత్తి చురుక్కున చూసి వెనక్కి తిరిగింది. చటుక్కున పైటకొంగు అందుకొని దగ్గరికి లాక్కుని ముద్దు పెట్టుకోబోయాడు. గట్టిగా విదిలించుకొని చకచకా కిందికి వచ్చేసింది. అప్పటినుంచీ మరీ అసహ్యం అతనంటే. అప్పటినుంచీ అతనికి కనపడటమే మానేసింది.

"మీ బావ నిన్ను గురించే ఎప్పుడూ చెబుతూంటారే, సావిత్రీ! రంగు తక్కువైనా నాకన్నా, సరళకన్నా ఎన్నో రెట్లు నీవే అందంగా ఉంటావట. అసలు నీలోనే ఓ తెలియని మెరుపు, ఆకర్షణ ఉన్నాయట" అని మెరిసే కళ్ళతో చెప్పింది అక్కయ్య.

'తన చెల్లెల్ని పొగడుతున్నారన్న ధ్యాసే కాని ఆయన గుణగణాలు దాని కేం తెలుస్తాయి! అలాంటి అమాయకురాలైన అక్కయ్య [illegible] కాలంచేసే అరు [illegible]. అప్పుడే తనను ఆయనకు అంటగట్టాలని ఈ పెద్దలకు ఎంత తాపత్రయమో! పైగా, ఆయన [illegible] అక్కయ్య పోయినందుకు మొదటి [illegible] ఎంత పెద్ద ఉత్తరం వ్రాశాడు! [illegible] తను బావను [illegible] కాని, [illegible] కనపడలేదు. తను పర్వాపర్యాలు ఆలోచించకుండా బెజవాడ స్టేషన్లో కలుసుకోమని రవి బాబుకు జాబు వ్రాసింది. అతను అపార్థ పడ్డాడు. "స్త్రీ అవును తానై వచ్చిన..." అనేది తన విషయంలో బూజువైతే ఎంత అవమానం! రవిబాబెవరు? తనెవరు? బావతో తన పెళ్లి తప్పించేందుకు రవిబాబు ఏమాత్రం సహాయం చెయ్యగలడు? ఓ ఏడాదిపాటు ఉత్తరాలు వ్రాసుకోగానే అంతటి సహాయం అతన్ని తను ఆశించడం ఎంత పొరబాటు!'

పి. కళ

వాలుగేర్లు వెనక్కి వెళ్ళింది సావిత్రి మనస్సు.

ఉపాధ్యాయినిగా పని చేసేందుకు తండ్రితో సహా బయలుదేరింది సావిత్రి ఆ ఊరు. బస్సులో తండ్రికీ పక్క మనిషికీ మాటలు కలిశాయి. తమను గురించి అంతా తెలుసుకుని, "ఊరు చాలా మంచిది. పైగా అక్కడ హెడ్మాస్టరు కూడా ఆడమనిషేనట" అన్నాడాయన.

సావిత్రి మనస్సు సంతోషంతో ఎగిరి గంతులేసింది. తనేమో కొత్తగా వెళ్లి చేరబోతూంది. సాటి స్త్రీయే హెడ్మిస్ట్రెస్ అంటే తెలియనివి అడిగి తెలుసుకొనేందుకు కూడా ఎట్టే బాధ పడక్కర్లేదు. సావిత్రి హెడ్మిస్ట్రెస్ను ఊహించుకోసాగింది. లావుగా కుర్చీ నిండుగా ఉండే పొట్టి ఆకారం, నిశితంగా చూసే కళ్ళు, పెద్ద సిగ, జరీ అంచు నేతచీర—ఇదీ సావిత్రి ఊహాలోకంలోని స్త్రీ. బస్సు స్కూలు ముందే ఆగింది. స్కూలు ముందున్న అందమైన గార్డెన్ చూడగానే సావిత్రికి ఎంతో సంతోషమయింది. అయిదు గంటలయిపోవటంచేత పిల్లలెవరూ లేరు. జవాను మాత్రం తలుపులు వేస్తున్నాడు. ఇంతలో ఓ అందమైన ఇరవై ఏళ్లపైన ఓ రెండు మూడేళ్లున్న పడుచాటి అమ్మాయి బయటికి వచ్చింది. పచ్చటి దేహచ్ఛాయ, మెరిసే వెడల్పాటి కాటుక కళ్ళు, కొనదేరిన నాసిక, చిన్న పెదాలు, నుదుటిపై మెడపై చిలిపిగా చిందులాడే ముంగురులు, అజంతా శిల్ప సుందరి లాంటి ఒంపుసొంపులు. సావిత్రి పరిసరం మరిచిపోయి అలానే చూస్తూ నడుస్తూంది. ఆవిడ వరండాలో ఉన్న చామంతి కుండీవద్ద నిలబడి తననే చూస్తూ వస్తున్న సావిత్రిని చూసి చిరునవ్వు చేసింది. సావిత్రి ఆవిడకు నమస్కారం చేసింది. ఆవిడ ప్రతినమస్కారం చేసి, "కొంచెం ముందుగా ఎందుకు రాకపోయారూ?" అంది.

"మనం ఎంత ముందుగా బయలుదేరినా ఆర్. టి. సి. వాళ్ళ దయ ఉండద్దండీ!"

"ఆ మాట నిజమే. ఈ రాత్రి మా ఇంట్లో ఉండండి. రేపు స్కూల్లో చేరవచ్చు."

"మీ రీ స్కూల్లో?..."

"వారే హెచ్. ఎమ్. గారు" అన్నాడు జవాను.

"ఓ" అంది సావిత్రి.

ఆ రాత్రి సావిత్రి హెడ్మిస్ట్రెస్ రాధ వాళ్ళింట్లోనే ఉంది. రాధ ఉన్న ఇంట్లోనే ఓ గది తీసుకొని ఉండేటట్టు నిశ్చయించుకొని ఆ విషయం తండ్రితో చెప్పింది. రాధను, ఆమె మంచితనాన్ని గ్రహించిన సావిత్రి తండ్రి నిశ్చింతగా తన ఊరు వెళ్లిపోయాడు. మరునాడు రాధతోపాటుగా స్కూలుకు వచ్చింది. రాధ ఉపాధ్యాయులందర్నీ పరిచయం చేసింది. వాళ్ళంతా ఎవరి క్లాసులకు వాళ్ళు వెళ్లిపోయాక స్కూలును గూర్చి, ఉపాధ్యాయులను గూర్చి చెప్పసాగింది రాధ. ఇంతలో వరండాలో చెప్పుల చప్పుడు కాగా వెనక్కు తిరిగి చూసింది సావిత్రి. ఓ పక్కనుంచి, తెల్లని

పొడవాటి అందమైన యువకుడు వాళ్ళున్న గదిలోకి వచ్చాడు. తెల్లని పైజామా, గుండీలు తీసివేసిన **పొడుగు** లాల్చీ, ఆకు చెప్పులు. అలిసిపోయినా ఎంతో అందంగా ఉన్నాడు. అతను పరాపరి రాధ టేబిల్ **దగ్గిరికివెళ్లి** మోచేతులు బల్లమీద ఆన్చి అరచేతులతో చెంపలు రాసుకుంటూ, "అయిదు నిమిషాలకు కూడా **లేట్**మార్కు వేస్తావా, రాధా?" అన్నాడు.

"ఆ...ఆమాత్రం ఆలస్యం ఎందుకు కావాలి?"

"పెద్ద పెద్ద కాలేజీల్లోనే లేదు ఇంత గట్టి నియమం. ఈ బోడి..."

"ఈ బోడి ఉద్యోగమే చేస్తున్నావనే విషయం గుర్తుంచుకోడం మంచిది. మనం చేసే పని ఏదైనా దాని పట్ల గౌరవం కలిగి మెలగాలి."

"అమ్మయ్య! అయిపోయింది కదా! పెద్ద ఉపన్యాసం ఏదయినా ఇచ్చి బోర్ కొట్టించేస్తావేమో అనుకున్నాను."

"సరిలే. త్వరగా ఆ సంతక మేదో తగలేసి వెళ్లు దూ!"

"నాకు మాత్రం ఇక్క డుండాలని ఉంది! ఆ వెధవ గడియారంతో మా ప్రాణాలు తీస్తున్నావు. ఉత్తప్పుడు అంత తొందరగా ముందుకు నడుస్తుంది కదా మరి స్కూలు టైములో ఎంతకూ కదలదేం! నా మాట విని దాన్ని నా కిచ్చావంటే ఏ పార్టు కా పార్టు ఊడదీసి పెడతాను. గడియారం పాడయింది కాబట్టి మరో కొత్తది దయచెయ్యండని అజమాయిష్షీ వారికి విన్నవించుకో. వాళ్లు మూడో ప్రపంచ యుద్ధంనాటికి కాని ఇవ్వ తలపెట్టరు. యుద్ధమంటూ జరిగితే మన మంటూ ఎలాగూమిగలం. చూడు, నావాచీలోఇంకా..."

"దాన్ని తీసుకువెళ్లి కృష్ణలో తగలెయ్."

"నువ్వు కొనిపెడతానంటే..."

"నువ్వు పుట్టినప్పటినుంచీ ఆదేఅనుకుంటున్నాను."

అతను సావిత్రివైపు తిరిగి "మీరేకదూ, సావిత్రిదేవి! ఎప్పుడు జాయినయారు" అన్నాడు.

"ఇవ్వాళే."

"ఇక్కడికి ఎప్పుడు వచ్చారు?"

"నిన్న సాయంత్రం."

"అంతా నీలాంటి హెడ్‌మాస్టర్లే అయితే మా నోళ్లల్లో దుమ్మే గతి. నిన్న సాయంత్రం అనగా వచ్చారు **కదా!** ఏ పడకొండో వేసి సంతకం పెట్టించేస్తే పోలే. **ఓ రోజు జీతం** నష్టం" అన్నాడు రాధవైపు చూస్తూ.

"నీ సలహా నాకు అవసరంలేదు, రవీ! నీ పనేదో చూసుకొని త్వరగా దయచెయ్."

"ఏదో కొత్త టీచరు వచ్చారుకదా,కాస్త సరదాగా..."

"సరదాగా గడిపేందుకు ముందు చాలా రోజు **లున్నాయి.** నీ క్లాసు చూడు, ఎంత గల్లంతుగా ఉందో. **తాళ్లుతెంచుకున్న** గుర్రం."

రవిబాబు విసురుగా వెళ్లిపోయాడు.

"**మా అత్త** కొడుకండీ. నాకంటే ఏడాది చిన్న. **పి. యు.** సి. తప్పి ట్రెయినింగుకు వెళ్లాడు. చిన్నప్పటి **నుంచి కలిసి** మెలిసి తిరిగా మేమో, మరీ చనువు. ఒక్క **క్షణం బళ్లో** ఉండడు. ఉన్నాడూ అంటే ఏ క్లాసుకో **వెళ్లి** హస్కువేసి ఆ టీచరు పని చెడగొడతాడు. ఇతనితో చచ్చే చావుగా ఉంది నా పని."

"ఎక్కణ్ణించి వస్తారు రోజూ?"

"ఈ పక్క ఊరే వాళ్ల అక్కయ్య అత్తగారిది. అక్కడే ఉంటాడు. మా మావయ్య ఇతను పి. యు. సి. చదివేప్పుడు పోయాడు. లేకపోతే వాడి మాస్టరు గిరీ వచ్చేవాడా!" అంది బాధగా రాధ.

"మరి మీ అత్తగా రెక్కడ ఉంటారు?"

"బెజవాడలో ఇల్లుంది. అక్కడ దగ్గిర్లోనే మూడు ఎకరాల మాగాణీ ఉంది. ఆవిడ ఇల్లు కదిలి రాదు. వీడి తిప్పలు వీడు పడవలిసిందే."

క్లాసులకు వెళ్ళేందుకు రాధా, సావిత్రీ లేచారు.

రవిబాబు వచ్చి ఓ కాగితం బల్లమీద పెట్టి వెళ్లి పోయాడు.

"ఏమిటి?" అంది సావిత్రి.

"అర్జెంటు పనుందిట. అరగంట పర్మిషన్ కావాలిట. రోజూ ఇదే తంతు. మళ్లీ స్కూలు వదిలే ముందు వస్తాడు. గట్టిగా తిడితే ఎగతాళి కింద జమ కడతాడు."

సావిత్రికి నవ్వు వచ్చింది. రాధ కూడా నవ్వింది.

ఎవరి క్లాసులకు వాళ్లు వెళ్లిపోయారు. సావిత్రి తన పనేదో క్రమంగా నిర్వహించుకొనేది. లెస్సు దప్పుడూ రవిబాబుకు కూడా సహాయపడేది. అతనికి టీచింగు నోట్సు వ్రాసిపెట్టడం, తన పిల్లలకు వ్రాతపని ఇచ్చినప్పుడు అతని క్లాసుకు వెళ్లి ఒకటీ అరా పాఠాలు చెప్పిరావడం చేస్తుంది. రాధ సావిత్రిని క్రమంగా నువ్వు అని చనువుగా సంబోధించటం మొదలెట్టింది. ఎప్పుడైనా అమ్మా నాన్నా ఇల్లూ గుర్తు వచ్చినా రాధ ఆత్మీయత, వాళ్ల నాయనమ్మగారి ఆదరణ ఆ బెంగను మరిపించేవి. అందమైన మొగాళ్లంటే సావిత్రి కో దురభిప్రాయం ఉండేది, తమ అందంతో స్త్రీలను ఆకర్షించి వల్లో వేసుకొని నాశనం చేస్తారని. అందుకే మొదట్లో రవిబాబును తప్పుకు తిరిగేది. కాని, అత నెంతో సరళంగా, సహజంగా మాట్లాడేవాడు.

ఓ అందమైన దృశ్యం చూసినా, శ్రావ్యమైన గానం విన్నా, కనుల విందైన చిత్రం చూసినా, ఆఖరికి అందమైన మనుష్యులను చూసినా సరే మెచ్చేను కోవడం, అదేదో పైకి అనడం అతని అలవాటు. మొదట్లో అర్థంకాక సావిత్రి ఆలోచనల్లోపడింది. కాని, క్రమంగా అతణ్ని అర్థం చేసుకుంది. ఓ రోజు స్కూలుకు వెళ్ళేందుకని తయారయింది సావిత్రి. రాధ లోపల భోజనం చేస్తూంది.

సావిత్రి కిటికీ దగ్గిర నిలబడి దూరంగా పారే పంట కాలువలు, ఆ వెనక పచ్చటి పొలాలను చూస్తూ తన్మయత్వంలో మునిగిపోయింది.

ఆమె తెల్లని చీర పైటచెంగు చిరుగాలికి రెప రెప లాడుతూంది. మెడపై నుదుటిపై ముంగురులు అందంగా కదులుతున్నాయి. ఆ విశాల నేత్రాలు ప్రకృతిలో అందాలను అన్వేషించుతూ ఏవో నగ్నసత్యాలు తెలుసుకున్నట్లు మెరుస్తున్నాయి. ఆ నిలబడిన తీరు కూడా ఎంతో మనోహరంగా ఉంది. సావిత్రి తల తిప్పి చూసేసరికి గుమ్మంలో నిలబడి తననే చూస్తున్న రవిబాబు కనిపించాడు.

"ఇప్పుడు నా కే మనిపిస్తూందో చెప్పమంటారా?" అన్నాడు.

"చెప్పండి."

"చిత్రకారుణ్ణయితే ఓ వంద చిత్రాలు ఆ భంగిమలో గీసేద్దును. కవినం కెమెరా అయినా లేదు."

ఇంకా పొడుగు ఎదగండి

నూతన శాస్త్ర పద్ధతులతో, వ్యాయామములతో ఎక్కువ పొడుగు కండి, ఆరోగ్యవంతులు కండి. స్త్రీ, పురుషులకు ఎల్లరకు అనువైనది. దీని వంటి కోర్సు, లేక పుస్తకం మరొకటి లేదు. వివరములు ఉచితం.

TOTAL HEALTH
Azad Market (A.P.V.)
Delhi-6.

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
ఓజోవామృతం
ఆరోగ్యానికి బలానికి
ఆయుర్వేదాశ్రమం (ప్రైవేట్) లిమిటెడ్
మదరాసు-17

రవి గ్రైప్ వాటర్

మీ పసిపిల్లలకు ఆదర్శకమైనది,
పిత్తములకు, కడుపు ఉబ్బరమునకు
కుట్టుకు, మరియు పండ్లు మొలచునప్పుడు
కలుగు విరేచనములకు తగినది.

తయారుచేయువారు:
రవి కెమికల్స్ & ఫార్మసూటికల్,
హనుమాన్ పేట — విజయవాడ—2.
రవి గ్రైప్ వాటరును, మిల్క్ ఆఫ్ మెగ్నీషియానే వాడండి

డాక్టర్ వృత్తి చేయండి!

ఇంటో కూర్చొని పోస్టల్ ట్యూషనుద్వారా ప్రభుత్వంచే పరిగణింపబడిన సంస్థనుంచి హోమియోపతిలో మూడు అత్యున్నతమైన డిగ్రీలు, ఎం. డి. హెచ్., ఎం.ఎస్‌సి. (హోమియో గోల్డు మెడలిస్టు,పొందండి.పేర ,డబ్బు గడించండి.ఉచితపాస్పెక్టసుకొరకువ్రాయండి.

IMPERIAL HOMEOPATHIC COLLEGE
(APW), Jammu Tawi-12.

సావిత్రి అతని కళ్ళలోకి సాలోచనగా చూసి వెళ్ళిపోయింది. ఎందు కిలా అన్నాడా అని మొదట్లో ఆలోచించింది కాని కంటికి వచ్చిన దృశ్య మేమైనాసరే హృదయపూర్వకంగాపొగుడుతాడని తెలుసుకున్నాక అతన్ని గురించి చెడుగా ఆలోచించడం మానేసింది. అతను కూడా సావిత్రితో ఎంతో స్నేహభావంతో మెలిగేవాడు.

ఆ రోజు జ్వరం రావడంచేత సావిత్రి స్కూలుకు వెళ్ళలేదు. రాధ స్కూలునుండి వచ్చి సావిత్రిని పలకరించి లోపలికి వెళ్ళింది.

"ఈ పళ్ళెం ఎవరికే?" అంది రాధ వాళ్ళ నాయనమ్మతో.

"రవి భోజనం చేసి రాలేదుట. అందుకని."

"రవితో ఎందుకు పెట్టావు? నేను సావిత్రి దగ్గరికి వెళ్ళి తింటాను."

"ఇవ్వాళ ఒక్క రోజుకూ అంత రాద్ధాంతం చేస్తావేమే? వాడేమైనా రాక్షసుడా?"

"రాక్షసుడే నయం, నీ మనమడి ముందు." అంతలో రవి రావడంతో ఆపేసింది రాధ.

"ఓ! మేడమ్‌గారు మనతో భోజనం చేస్తారన్న మాట."

"నోరు మూసుకుందూ! ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి వాగవలసిందే."

"అదేమిటో, రాధా, నిన్ను చూస్తే నాలిక నే చెప్పినట్లు వినదు."

"కాని, నా చెయ్యి మాత్రం నెత్తిమీద ఒకటి పుచ్చుకోవా లంటూంది!"

"గుడ్. అదీ ఓ అదృష్టమే, రాధాదేవి!"

"ఏమిట్రా, రవీ, ఆ వాగుడు! అది నీ కంటే పెద్దదనే గౌరవమైనా లేదు."

"తన కంటే అయిదు అంగుళాలు పెద్ద నేను. తెలుసా?"

"ఓహో! తెలివి" అంది రాధ.

"ఆహా! తెలివి" అన్నాడు రవి.

"రవీ! నోరు మూసుకోరా."

"నోరు మూసుకు అన్న మెలా తిన్నే, అమ్మమ్మా!"

"ఎలాగో ఏడవండి. ఇద్దర్లో ఒకళ్ళూ తగ్గరయ్యె. మీ ఏడుపులు మీరు ఏడవండి. నే పోతాను" అంటూ ఆవిడ వెళ్ళిపోయింది.

"అతి సుకుమారం కటిక దరిద్రం అన్నారు పెద్దలు. ఈ కొంచెం అన్నంతో ఎలా బ్రతుకుతావు, రాధా?"

"........."

"దేవిగా రేమైనా వ్రతం పట్టారా?"

"........."

"మూగవైన ఏమిలే... నగుమోమే చాలులే... తప్పు, తప్పు! నీ మోహంలో నవ్వెక్కడ ఏడిసింది? ఎప్పుడూ మట మట లాడించుకుంటూ..."

"మామ్మా!" అంది.

"వాట్ డు యు వాంట్, మాడమ్?"

"నీ కెందుకు! నోరు మూసుకో."

"సరిలే. ఎగతాళి కాదు. ఏం కావాలి?"

"కూర."

"......."

"అరే, బుద్ధిలేదూ! నీ పళ్ళెంలోది నాకు పడేస్తావేం?"

"నీకు కావలసింది. నాకు అక్కర్లేనిది. అసలే కరువు రోజులు."

"అయితే నీ ఎంగిలి తినమంటావా?"

"చిన్నప్పుడు ఒకే పళ్ళెంలో తినేవాళ్ళం. మరిచిపోయావులా ఉంది."

"ము వ్వసలు మాట్లాడకు."

రవి పక పకా నవ్వాడు.

"కొంచెం పెరుగే వేసుకున్నావేం?" అంది రాధ.

"నాకు చాల్లే. అలా గుమ్మరించెయ్యకు, రాధా!"

సావిత్రి వాళ్ళున్న గది గుమ్మంలోకి వచ్చింది. రవి పళ్ళెంలో చెయ్యి కడిగి లేచాడు. రాధ పళ్ళాలు తీస్తూంది. ఆమె పైటకొంగుకు తన రెండు చేతులూ తుడిచి వెళ్ళిపోయాడు.

"ఛీ...ఛీ... మర్యాద తెలియదు" అంటూ లేచింది. అప్పుడే మామ్మగారు లోపలికి వచ్చారు.

"వాడితో అన్నం పెట్టవద్దని చెబితే వినిపించుకున్నావు కాదు. నీ ముద్దుల మనమ డేం చేసినా నీకు ముచ్చటగానే ఉంటుంది."

"ఏం చేశాడే?"

"తన పళ్ళెంలో మిగిలిన పన్నీ నా మోహాన కొట్టాడు. పైగా, చేతులు తెచ్చినా పైటకు తుడిచాడు."

"ఏదో చిన్న వెధవ. మొండి వెధవ. వాడు చేసిన ప్రతి పనికీ కోపం తెచ్చుకుంటే ఎలాగే?"

"పాపం, పసికూన." విసురుగా వెళ్ళిపోయింది.

కాలం ఎలా వెళ్ళిపోతుందో సావిత్రికి తెలీడంలేదు. రోజు రోజుకూ రాధతో స్నేహం దృఢం కాసాగింది. చిన్నప్పటినుంచీఎంతోమంది స్నేహితురాళ్ళు ఉన్నారుకాని, ఇంత ఆత్మీయత ఇచ్చి పుచ్చుకున్న స్నేహితురా లెవరూ సావిత్రికి దొరకలేదు. పైగా, ఇద్దర్నీ చూసినవారు అక్క చెల్లెళ్ళా అని అడుగుతుంటారు. ఒకే ఎత్తు, ఒకే లావు. రాధ పచ్చని పసిమి రంగులో మనోహరంగా ఉంటే, సావిత్రి చామనచాయలో ఆకర్షణీయంగా మరోమారు చూడాలనిపిస్తుంది. వెనకనుంచి చూసిన వాళ్ళు ఎవ రెవరో త్వరగా పోల్చుకోలేరు. సాయంత్రం పిల్లలచేత తోటపని చేయిస్తున్నారు టీచర్లు. సంజీవమ్మగారూ హనుమాయమ్మగారూ మామిడి చెట్టు కింద కూర్చుని కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. రాధా సావిత్రీ వరండాలోకి వచ్చారు. ఏడవ తరగతిలోనుంచి రవిబాబు గొంతుక వినిపిస్తూంది.

"అయితే అతివృష్టి, లేకపోతే అనావృష్టి మ. లీజరు టైములో కూడా ఏమిటి చెబుతున్నాడో ప్రబుద్ధుడు!" అంది రాధ. సావిత్రి నవ్వింది. అక్కడ నిలబడితే రవికి వీ ళ్ళిద్దరూ కిటికీలోంచి స్పష్టంగా కనిపిస్తారు. రవి కంఠం ఖంగుమంటూ వినిపిస్తూంది.

"శకుంతలను చూడగానే దుష్యంతుడు ప్రేమించేశాడు. మరి అందంగా ఉంటుంది కదూ! అందం అంటే ఎలాంటిదో తెలుసా! చంద్రబింబం లాంటి ముఖం, కలువ రేకుల్లాంటి విశాలమైన కాటుక కళ్ళు, పచ్చని శరీరచ్ఛాయ, పొడవైన వదులు జడ, జడలో జాజిమాల, పొడుగ్గా నాజూగ్గా..."

"పద, సావిత్రీ!" అంటూ ముందుకు నడిచింది రాధ.

"కొంచెం సేపుఉంటే నీ ఆకుపచ్చ జార్జెట్ చీర, క్రేప్ బ్లౌజు, మెడలో లాకెట్, ఆకుపచ్చ గాజులూ, కామ్పారు చెప్పులూ అన్నీ వర్ణించేస్తారు రవిబాబు" అంది కొంటెగా సావిత్రి.

"వీడికి ఎన్నేళ్ళు వచ్చినా ఏం మాట్లాడాలో ఏం మాట్లాడకూడదో తెలియదు, సావిత్రీ!" అంటూ ముఖం చిట్లించుకుంది రాధ.

"ఏమండీ, కొంచెం జాజిమొగ్గలు కోసిపెట్టరూ మా పెద్ద పాపకు" అన్నారు నాలుగున్నర అడుగుల సంజీవమ్మగారు.

రాధా సావిత్రీ జాజితీగ దగ్గరికి నడిచారు. ఓ పది నిమిషాలు గడిచాక రవిబాబు వీళ్ళ దగ్గరికి వచ్చి, "నేనో ప్రశ్న వేస్తాను. సమాధానం చెప్పినవాళ్ళకు లక్ష రూపాయిలు బహుమానం" అన్నాడు.

రాధ తల అయినా తిప్పకుండా తన పని చేసుకుపోతూంది. సావిత్రి మాత్రం "ఏమిటి?" అంది.

"మీ ఇద్దర్లో ఎవరు ఎక్కువ అందమైనవాళ్ళు?"

"రాధతో నాలాంటి నల్లపిల్లను కలుపుతారేం, రవి బాబూ!"

జ్యోత్స్న వసంతం
చిత్రం—లీల (గోపన్నపాలెం)

"నిన్ను నల్లపిల్ల ఎవరంటారు, సావిత్రీ! నీదో ఆకర్షణీయమైన రూపం. నీ రంగులోనే ఓ ప్రత్యేకత ఉంది. న్యాయంగా నాకంటే ఎన్నో రెట్లు నువ్వే అందంగా ఉంటావు!" అంది రాధ.

"ఆత్మవంచన చేసుకోకు, రాధా!"

"అలా ఎప్పటికీ కాదు, సావిత్రీ! నీ సంగతి నీ కెందుకు తెలీటంలేదో నాకు అర్థం కావడం లేదు."

"చూచారా! నా ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పుకోలేకపోయారు."

"చాలా చిక్కు ప్రశ్న కదూ, రాధా!"

"గొప్ప తెలివేలే."

"థాంక్సు, రాధా. ఇన్నాళ్ళకు నీ నోటివెంట నా తెలివికి పొగడ్త లభించింది" అని కొంటెగా నవ్వుకుంటూ వెళ్ళిపోయాడు రవి.

(సశేషం)

వెలుగు రేఖలు

పి. కళ

(క్రిందటి సంచిక తరువాయి)

జరిగిన కథ

సావిత్రికి, ఆమె ఉపాధ్యాయినిగా పనిచేసే పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయిని రాధకు మైత్రి ఏర్పడింది. రాధ మేనత్త కొడుకు రవి ఆమెను ప్రేమించాడు. రవి ప్రవర్తనను రాధ సహించలేకపోతూ ఉంటుంది.

ఆరోజు ఊళ్ళో డ్రామా వేస్తూంటే చూచేందుకని ఆ రాత్రి ఇక్కడే ఆగిపోయాడు. ప్రతి రోజూ సావిత్రి రాధా ఒకే గదిలో పడుకుంటారు. సావిత్రి రాత్రిపూట ఇల్లుగలవారమ్మాయికి ఇంగ్లీషు నేర్పి ఆ పిల్లదగ్గిర హిందీ నేర్చుకొంటూంది. అందువల్ల సావిత్రి వచ్చేప్పటికే రాధ మంచి నిద్రలో ఉంటుంది. కానీ ఆ రోజు తలనొప్పిగా ఉండటంచేత సావిత్రి తన కార్యక్రమాన్ని మానుకొని ముందే పడక వేసింది. డ్రామా వేసేది ఆ పక్క వీధి గుళ్ళోనే కావడంతో చాల సందడిగా ఉంది. రికార్డులు హోరెత్తించేస్తున్నాయి. అలాంటి సమయంలో నిద్రపట్టక లోలోపల ఏదో పాడుకుంటూ పక్కింటికి దారితీసింది రాధ. అలవాటు ప్రకారం మామ్మగారు బయట ఎవరితోనో లోకాభిరామాయణం ముచ్చటిస్తున్నారు. సావిత్రి బెడ్‌లైటు తగ్గించి వచ్చి మంచంమీద వాలి కళ్ళు మూసుకుంది. ఓ పది నిమిషాలు దొర్లిపోయాయి. సావిత్రి మగత నిద్రలోకి జారుకుంది.

వీధి తలుపు తెరుచుకుంది. సావిత్రికి కొంచెం మెలుకువ వచ్చింది. బరువైన అడుగులు క్రమంగా మంచం దగ్గిరికి వచ్చి ఆగిపోయాయి. కొంచెం వంగి "రాధా" అని పిలిచాడు రవిబాబు. సావిత్రి భయంతో బిగుసుకుపోయింది. కదలాలనే ఆలోచనే కలగలేదు. అతని పెదవులు తన చెంపలకు తాకేసరికి వణుకు పుట్టుకువచ్చి కొంచెం కదిలింది. రవి విసురుగా వెళ్ళిపోయాడు.

సావిత్రి ఆశ్చర్యంతో మునిగిపోయింది. రాధ అనుకొని భ్రమపడి...రాధపై రవి అభిప్రాయం ఇదన్నమాట! ఏదో సరదాగా వరసకు వదిన అవుతుందని ఎగతాళి పట్టించేవాడని ఇదివరకు అనుకుంది తను. దీని వెనక ఇంత భావం రవిబాబులో దాగి ఉందని రాధకుకూడా తెలీదేమో! ప్రత్యక్షంగా నువ్వు అంటూ సంబోధించినా పరోక్షంగా వాడు అనే చెబుతుంది. అతన్ని గురించి చెప్పేటప్పుడు ఆమె కళ్ళల్లో మాతృత్వపు ఛాయలు తొంగిచూస్తూంటాయి. ప్రేమకు కుల మతభేదాలు లేనట్లు వయోభేదాలు కూడా లేవేమో! దీని పరిణామం ఎలా ఉంటుందో! సావిత్రి మనస్సు పరిపరి విధాల పోయింది. అలా ఆలోచిస్తూనే నిద్రపోయింది.

మరునాడు రవిబాబు సావిత్రికి ఏదో కొత్తగ కనిపించాడు. అతన్ని చూస్తూంటే ఆ రాత్రి సంఘటనే గుర్తు రాసాగింది. రెండు మూడు రోజులు దొర్లిపోయాయి. రాధను వెంటనే ఎయులుదేరి రమ్మని ఉత్తరం వస్తే వెళ్లి రెండు రోజులుండి తిరిగివచ్చింది. ఆమె కళ్ళు నూతన కాంతితో మెరిసిపోతున్నాయి. ప్రతి కదలికలోనూ కొత్త అందం కనిపిస్తూంది. నునుసిగ్గు దొంతరలు చెక్కిళ్ళమీద నాట్యమాడుతున్నాయి.

సావిత్రి రాధ రెండు భుజాలమీద చేతులువేసి చిలిపిగా నవ్వుతూ, "అమ్మాయిగారి బంగారు చెక్కిళ్ళలో గులాబులు పూస్తున్నా యెందుకో?" అంది.

రాధ చిరునవ్వుతో సావిత్రి చెక్కిలిమీద చిటికవేసి ఒక ఫోటో ఆమె చేతి కందిస్తూ, "ఇందుకు" అంది.

ఫోటో చూస్తూ "బావున్నారు" అంది.

"నల్లగా ఉంటాడు......రు!"

సావిత్రి నవ్వి "నా అంత" అంది.

"నువ్వు నలుపు కాదని ఇప్పటికి లక్షసార్లు చెప్పాను కొంటెపిల్లా! ఈ మహాశయులుంగారు మాత్రం నలుపే."

"అయితే నీ కిష్టంలేదా?"

"ఇష్టం లేనట్లే ఉందా నా ముఖం?"

"ఊహుం. అయ్యగారిముందు ఎప్పుడు రెక్కలు కట్టుకు వాలుదామా అన్నట్లుంది. నల్లటి అబ్బాయిని చేసుకుంటున్నావే, రాధా!"

"మొగాడు నల్లగా ఉంటేనే బావుంటాడని పిస్తుంది, సావిత్రీ, నా ప్రాణానికి నాకు."

"అంతా నిశ్చయమయినట్లేనా!"

"వేసంగిలో పెళ్లి."

"పేరేమిటి? ఊరేమిటి? ఉద్యోగ మేమిటి? ఆస్తి పాస్తులు?"

"ఆగు, తల్లీ, ఆగు. ఒక్కమారేనా అన్ని ప్రశ్నలూ! పేరేమో మంచి పేరే.....రాధాప్రియుని నామము."

"ఉ.....హూం.....బాగుంది. కృష్ణ కదూ!"

"రాధ ప్రియుడు మాధవుడు. ఊరు బందరు. ఇన్స్యూరెన్సు కంపెనీలో పొట్ట బట్ట గడిచి సిగరెట్లు సినీమాలు గడిచి భార్యను పోషించగలిగే ఓ కొద్ది ఉద్యోగం. చదువూ, సంస్కారం, మంచీ, మన్ననా వరులు కొల్లగొట్టలేనట్టి ఆస్తులు. ఊం....చాలా!"

"చాలు, చాలు. ఇన్నీ కలిసిన ఆ రాధా రమణుని విలువ ఎన్ని వేలో?"

"రాధ అనే ఓ అమ్మాయి మాత్రమే. అదృష్టవంతురాలిని కాదంటావా?"

"లోకం దృష్టిలో అంతే."

"నీ దృష్టిలో?"

"ఆయనే అదృష్టవంతుడు. పెళ్లయిన తరవాత అంత మనిషి ఇంత ఎూటా అనకపోతే నా పేరు సావిత్రి కాదు."

"నేనంటే నీ కెందుకంత అభిమానం, సావిత్రీ!"

ఏమీ చెప్పకుండా తల తిప్పుకుంది.

"ఏమిటి, రాధా, విశేషం!" అంటూ వచ్చాడు రవిబాబు.

"మీకు అన్నయ్య రాబోతున్నారు" అంటూ తన చేతిలోని ఫోటో అతనికి అందించింది సావిత్రి నిశితంగా అతన్ని చూస్తూ.

"ఓ" అంటూ దాన్ని ఓ మారు చూచి గిరుక్కున వెనక్కి తిరిగి వెళ్లిపోయాడు.

"ఏమి టలా పరుగెత్తుతాడు!" అంది రాధ.

"ఏమైనా పనులున్నాయేమో" అంది సావిత్రి.

ఏప్రిల్ నెల కావడంచేత ఎండలు మండిపోతున్నాయి. వీధుల్లో ఎక్కడా జనసంచారం లేదు. ముసలమ్మలు ఉస్సు ఉస్సు అనుకుంటూ నిద్రపట్టక నానా అవస్థలు పడుతున్నారు. ఆడపిల్లలు చింతగింజలూ, వామన గుంటలూ ఆడుకుంటూంటే పెద్దవాళ్ళు పచ్చీసుపెట్టె బయటికి తీస్తున్నారు. రాధ వాళ్ల మామ్మగారు కూడా ఇల్లుగలవారింట్లో పచ్చీసు ఆటలో జేరిపోయారు.

ఒంటిపూట స్కూలు కావడంచేత రాధా సావిత్రీ ఒకే మంచంమీద పడుకొని కొంచెంసేపు కబుర్లు చెప్పుకున్నారు. సావిత్రి నిద్ర వస్తూందంటూ కళ్ళు మూసుకుని అటు తిరిగింది. రాధ 'అన్నా కెరెనీనా' తీసి చదువుకుంటూంది. ఆ నిశ్శబ్ద వాతావరణంలో రవి నెమ్మదిగా ప్రవేశించి "రాధా!' అన్నాడు సన్నగా.

చేతిలో పుస్తకంతోనే ముందు గదిలోకి వచ్చింది రాధ.

"రాధా! నీతో ఓ విషయం మాట్లాడాలి. పెరట్లోకి వెడతాం రా" అన్నాడు.

"ఇక్కడ చెబుదూ!"

"కాదు. ఎవరూ వినకూడదు. సావిత్రి కూడా!"

"ఆ మహాతల్లి బండ నిద్రలో ఉంది. నువ్వు గావు కేకలు పెట్టినా లేచే స్థితిలో లేదు. ఇంటికి వెళ్ల లేదా?"

"నీతో ఓ ముఖ్య విషయం చెప్పాలని..."

"ఏమిటో ఆ ముఖ్యమైన సంగతి?"

"నీ పెళ్లి నిశ్చయమైనట్లేనా!"

"ఊం!"

"ఇష్టంలేదని చెప్పలేవూ?"

"ఆదేం! అతనికి ఏం లోపమని?"

"లోపం లేకపోవచ్చు. నాకన్న ఎక్కువ అందం, చదువు, డబ్బు, హోదా ఉండచ్చు. కాని నా అంత ప్రేమ మాత్రం అతనికి ఉండదు."

"ఏమో! ఆ విషయం ఇప్పుడే ఎలా చెప్పటం! అదీ గాక మాది భార్యా భర్తల ప్రేమ అయితే మనది స్నేహ

పుష్పము మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమీ జరుగబోవునదిన్నీ, మీ సరియైన చర్యను గురించిన్నీ మీరు తెలుసుకొనగోరినట్లయితే ఒక పోస్టు కార్డుపైన మీకు ఇష్టమగు ఒక పుష్పము పేరున్నూ, మీరు వ్రాయుతేదీ, వేళ వివరములున్నూ, మీ సరియైన చిరునామాన్నూ, వెంటనే వ్రాసి పంపండి. జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, మీరు కార్డు వ్రాసిన తేదీ లగాయతు 12 మాసములలోనూ మీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవిత మార్గము ఏ వ్యవహారములో మీకు జయము కలుగునో ఉద్యోగం విషయంలో మంచి చెడ్డలు, మార్పులు, ఆరోగ్య విషయము, పరదేశ గమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీ సుఖము, సంతానము, నిధినిక్షేపములు, లాటరీ, అకస్మాద్ద్రవ్యలాభము మొదలగు వానిని గురించి స్పష్టముగా మాసవారీగా వ్రాసి రు. 1–25 పైసలకుమాత్రము వి. పి. గా పంపగలము. (వి. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్టగ్రహము లేమైనా ఉన్నయెడల శాంతిచేయు విధానము కూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీపైన పంపబడును. మేము పంపిన ఫోగిట్టా మీకు తృప్తిగా లేనిఎడల పైకము వాపసు చేయబడును. ఒకసారి పరీక్షించండి. అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయుండి.

PT. DEV DUTT SHASTRI, RAJ JYOTSHI (A.P.W.)
POST BOX NO. 86, JULLUNDUR CITY.

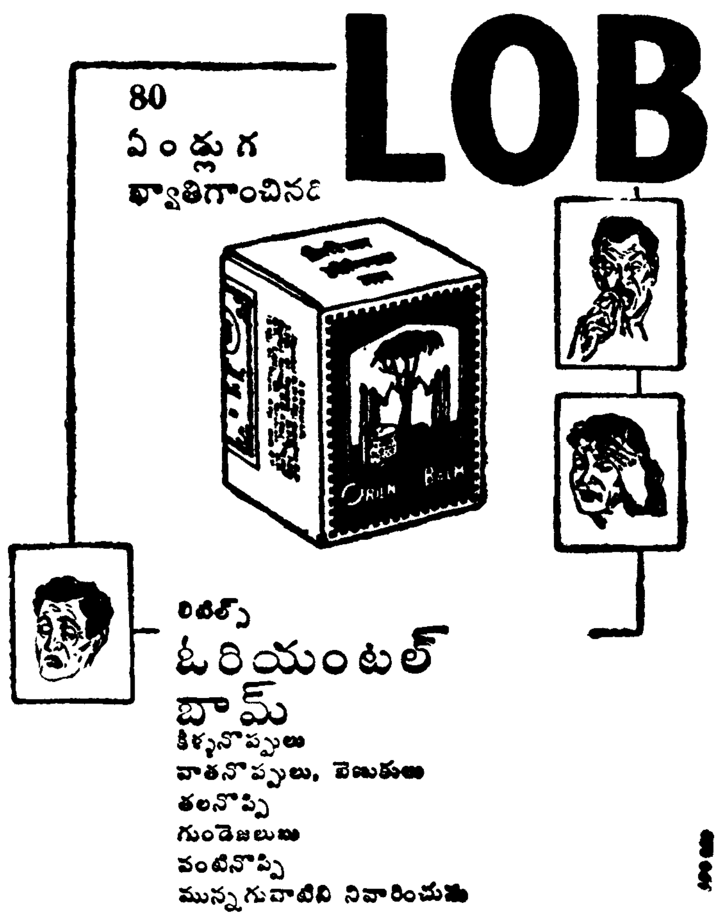

వెలుగు రేఖలు

పూర్వకమైన రక్తసంబంధమైన ప్రేమ. దేని విలువ దానికే, దేని ప్రత్యేకత దానికే ఉంటుంది. మనం చిన్న ప్పటినించీ కలిసి మెలిసి తిరిగాం. మేనత్త కూతుర్ని, నీకంటె పెద్దదాన్ని కాబట్టి అభిమానం, గౌరవం ఉండటంలో అతిశయోక్తి ఏముంటుంది!''

''మాటకు పెద్దదాన్ని అంటా వెందుకు! మనిద్దరం కలిసి వెడితే చూచినవాళ్లు ఎవరు పెద్ద అంటారు!''

''అవును. మగవాడివి. పైగా మామయ్యలా పొడగరివి. పైకి గంభీరంగా ఉంటావు. నిన్నే పెద్దవాడి వంటారు. అయితే మాత్రం ఆ తారతమ్యం ఎక్కడికి పోతుంది!''

''రాధా, నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను. మనిద్దరం పెళ్లి చేసుకుందాం'' అన్నాడు ఆమె కళ్ళలోకి సూటిగా చూస్తూ.

ఓ క్షణం ఆశ్చర్యపోయి ''నీ కేమైనా మతిగాని పోయిందా, రవీ! నేను నీకు వదినని అవుతాను. ఆ మాట గుర్తుంచుకో'' అంది.

''అవును. నాకంటే ఓ ఏడు పెద్ద గాబట్టి. లేకపోతే నీవు నాకు మరదలివి అయ్యేదానివి. నీపై నాకు సంపూర్ణమైన హక్కు ఉండేది. కాని ఇప్పుడు నీపై నాకు కలిగిన ప్రేమతో ఆ హక్కు సంపాదించుకోవాలనుకుంటున్నాను.''

''నీ కలాటి ఉద్దేశం ఎలా కలిగిందో నాకు ఆశ్చర్యంగా ఉంది. గౌరవించవలిసిన వ్యక్తిని భార్యగా కోరడం సబబే నంటావా, రవీ?''

''గౌరవమూ, ప్రేమా అనేవి వయస్సునిబట్టి రావు, రాధా! నాకంటె చిన్నదానిపై గౌరవమూ పూజ్యభావమూ కలగవచ్చు. నాకంటె పెద్దదానివైన నీపై ప్రేమ కలగటంలోనూ ఆశ్చర్యంలేదు. ఎప్పుడూ పుస్తకాలు చదువుతూంటావు. అందులో ఇంగ్లీషు నవలలు మరీ చదువుతావు. విదేశీయులు చూడు. వయోభేదాలు పాటించకుండా ప్రేమించిన వాళ్లను పెళ్ళాడి....''

''అంత త్వరగాను విడాకు లిచ్చుకుంటారు. మన మెవరమో, మన సంప్రదాయా లేమిటో, నీతి నియమా లేమిటో గుర్తించి మసలడం మంచిది,రవీ. ఆంధ్రదేశం నడిగడ్డమీద పుట్టి విదేశీయుల్లా ప్రవర్తించాలంటే ఎలా కుదురుతుంది? అసలు నన్ను పెళ్లాడాలనుకోవడం ఏమిటి? పైత్యం ఏమైనా చేసిందేమిటి? లేకపోతే విశాఖ వెళ్ళే ప్రయత్నంలో ఉన్నావా! చిన్నప్పటినించి ఒరేయ్ అని పిలిచినదాన్ని. ఏదో పెద్దవాడివైనావు, పైగా సహోద్యోగివిఅని. నీ పేరుతో పిలవడం నా తప్పు కాదూ! నీవంటే నాకు ఇష్టం. అది ఎలాంటిదో తెలుసా! ఓ వదినకు ఓ చిన్నారి మరిదిపై ఉండే ప్రేమ మాత్రమే. ఇంకెప్పుడూ ఇలాంటి పైత్యకారి మాటలు మాట్లాడకు!''

''రాధా! నా ప్రేమ అలా తీసెయ్యకు. యౌవన ప్రాంగణంలో అడుగుపెట్టిన మరుక్షణంనుంచీ నీ రూపే మదిలో చిత్రించుకున్నాను. నా హృదయంలో నీకు గాక మరెవరికీ చోటులేదు. నా ప్రేమ గుర్తించు,

రాధా'' అన్నాడు దీనంగా.

"[illegible] మాటలు వింటూంటే కోపానికి బదులు నవ్వు వస్తూంది. చాల శ్రమపడ్డావు గాని ఇక దయచెయ్యి. ఇలాంటి మతి స్థిరంలేని కూతలు మళ్లీ కుయ్యకు."

"నా ప్రేమ నెంత చులకనగా తీసిపారేస్తున్నావ్, రాధా!"

"ప్రేమంటే ఏమిటో తెలుసా పిచ్చి మొహమా! కావాలంటే మా చెల్లి సుజనవాణిని చేసుకో."

"సుజనవాణీ వద్దు, శుకవాణీ వద్దు. రాధా రాణే కావాలి."

రాధ కోపంతో ఊగిపోయింది. కళ్లు ఎర్రబడ్డాయి. "నోరుముయ్. ఏమిటా మూర్ఖపు మాటలు మనిషికో మాటన్నారు. చిన్నవాడివి గదా అని నెమ్మదిగా చెబితే వినిపించుకోవేం? ఇలాంటి ఉద్దేశాలు మనస్సులో ఉంటాయనుకుంటే నీతో ఇంత చనువుగా మాట్లాడేదాన్నే కాదు. మరిదివి గదా అని అభిమానించినందుకు మంచి [illegible] ఇలాగే మాట్లాడావంటే నీమీద అసహ్యం కలుగుతుంది. ముందు బయటికి నడు."

"నువ్వు [illegible] అర్థం చేసుకోలేవు, రాధా!" అంటూ రవి వెళ్లిపోయాడు.

రాధ ఓ అయిదు నిమిషాలు అలాగే నిలబడిపోయింది. వీధి తలుపు గడియపెట్టి వచ్చి "సావిత్రీ" అని పిలిచింది.

సావిత్రి పలకలేదు. "నాదగ్గర వేషాలెయ్యకు. రవి వచ్చినప్పుడు నువ్వు మేలుకొనే ఉన్నావు. మా సంభాషణ విన్నావు. లే లే" అంది దబాయింపుగా.

"ఏమిటలా మాట్లాడారు" అంది సావిత్రి కళ్లు తెరుస్తూ.

"ఇలా అంటాడని కలలో కూడా అనుకోలేదు, సావిత్రీ."

"నాకు అనుమానంగానే ఉండి, రాధా."

"మరి చెప్పలేదేం?"

"తొందరపాటవుతుందేమో అనుకున్నాను."

"దీని పరిణామం ఎలా ఉంటుందంటావు, సావిత్రీ!"

"ఏ విషయం ఇప్పుడు చెప్పలేం, రాధా!"

"రవిపై నా కలాంటి దృష్టి ఎప్పుడూ లేదు, సావిత్రీ! వాడికీ అభిప్రాయం ఎందుకు కలిగిఉంటుందంటావ్?"

"ఆయన కళారాధకుడు. నీ సౌందర్యం ఆయన కంటికి నచ్చింది. మరీ ఫోర్సుగా ఆలోచిస్తే ఆ సౌందర్యాన్ని సొంతం చేసుకోవాలనుకున్నారు. ఎలా జరగాలో అలా జరగక తీరదు, రాధా! నువ్వు బాధ భయం పెట్టుకోవడం మంచిది కాదు. ఇలాంటప్పుడే ధైర్యం వహించాలి."

"ఏమిటో, సావిత్రీ! నాభవిష్యత్తు ఎలాగూ నిర్ణయమైపోయింది. మరి వాడి సంగతే నా కర్థం కావడం లేదు."

"ఆయన కేం ఫర్వాలేదు రాధా. ఒకటి రెండేళ్లు ఆగాక ఓ అందమైన అమ్మాయిని చూచి ముడిపెడితే తిక్క తిరుగుతుంది. పిచ్చి పిచ్చి ఆలోచనలతో మనస్సు పాడుచేసుకోకు."

రాధ గట్టిగా నిట్టూర్చింది.

మరునాడు వీళ్లు వెళ్ళేటప్పటికే రవి వచ్చి తన [illegible] ఎప్పటిలాగే [illegible] శ్రద్ధగా పాఠాలు చెప్పుకున్నాడు. ఆఖరి పీరియడ్‌లో రవి సావిత్రి క్లాసులోకి వచ్చి "ఓమారు ఇలా వస్తారా! మీతో కొంచెం మాట్లాడాలి" అన్నాడు.

సావిత్రి అతని వెనకనే నడిచింది. రవిబాబు ఏమీ మాట్లాడకుండా తోటలోకి దారితీశాడు. సావిత్రి అతనికి కొంచెం దూరంలో పచ్చికమీద కూర్చుని ప్రశ్నార్థకంగా చూచింది.

"రేపటినుంచి సి. ఎల్. పెడుతున్నాను" అన్నాడు రవిబాబు.

"ఎన్నాళ్లు?"

"మూడు రోజులు. ఆపైన మెడికల్ లీవు పెడతాను. సమ్మర్ హాలీడేస్ ముందు రోజున తిరిగి చేరేటట్లుగా చూచుకుంటాను."

"ఒంట్లో బాగుండలేదా!" సావిత్రి వచ్చే నవ్వును పెదవుల [illegible] అదిమిపట్టి సాదాగా అడిగింది.

అతను సూటిగా సావిత్రివైపు చూచాడు. సావిత్రి మొహం తిప్పుకుంది.

"ఈ విషయం మీకే తెలిదా?" అన్నాడు.

"ఏ విషయం?"

"ఎందుకంత అమాయకత నటిస్తారు? రాధ మీకు చెప్పకుండా దాస్తుందని నేను అనుకోను."

నవ్వి "మీరు దాదాపు అడిగేశారు గదా!" అంది.

"పోనివ్వండి. రాధ కెంత సన్నిహితులో నాకూ అంతే. తను చెప్పింది విన్నారు గదా. నే చెప్పేది కూడా వినండి. వీలైతే సహాయం...."

"మీరేం చెబుతారో నాకు తెలుసు. కాని ఈ విషయంలో నా సహాయం ఏమీ మీకు లభించదు. రాధ మనస్సు తెలిసికూడా ఆ పని ఎలా చెయ్యను! మీ కోరిక ఎంతవరకు సమంజసమో ఆలోచించవద్దా!"

"మీరూ అలానే అంటున్నారు!"

"ఎవరైనా అంతే అంటారు, రవిబాబూ! చూస్తూ చూస్తూ తనకంటె చిన్నవాణ్ణి ఎవతె పెళ్లాడేందుకు ఇష్టపడుతుంది?"

"రాధ సంగతి మీకు తెలీదు, సావిత్రీ! తనకే అలాంటి ఇష్టం ఉంటే ఎన్ని అడ్డంకులున్నా లెక్క చేయదు."

"పోనీ, అలా అనుకున్నా ఇష్టం లేనప్పుడు ఒప్పించబోవటం ఎంత బుద్ధిహీనత!"

"చివరికి మీరు కూడా నన్ను...."

"అపార్థం చేసుకోకండి ప్రేమ గుడ్డిదంటారు. అందుకే మీ ఆలోచన లింత తప్పుదారిని నడుస్తున్నాయి. ఓ సంవత్సరం గడిచాక పునరాలోచించారంటే మీకే నవ్వు వస్తుంది. అయితే సెలవు పెట్టడం న్యాయమే నన్న మాట."

"ఊ...!"

"వెళ్లగానే ఉత్తరం రాయండి."

"ఎవరికి?"

"అదేం ప్రశ్న? నే నడిగితే ఎవరికి రాస్తారూ?"

"తప్పకుండా రాస్తాను, సావిత్రీదేవీ! ఈనాటికి

మంజరి

దాశరథి

అలనాడు చేసిన బాసలు:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
చెలికాని తీయని సైగలు:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
విరరాజు చల్లిన మల్లెలు,
చలరాజు దూసిన బాకులు,
కవిరాజు పాడిన పాటలు:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
గగనాలు నేలకు వాలుట,
లతకూన నింగికి ప్రాకుట
హృదయాలు ఊయెలలూగుట:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
కలహాలతో విడిపోవుట,
విరహాలలో వసివాడుట
మరునాడు చెంతకు చేరుట;
అవి నీకు జ్ఞాపక మున్నవా!
చెలిచేత లేఖలు పంపుట,
ఎదలోని భారము దింపుట
మది నిండ ముద్దులు నింపుట:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
తనవారిపై పగబూనుట,
పెఱవారిపై వల పూనుట
విసిగించి విందులు చేయుట:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
ఎలమావి కొమ్మల కోయిల
పలుమారు ఈలలు వేయుట,
పొదరింట కోరిక పండుట:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా!
ఒకనాడు హృదయము మారుట,
పగబూని 'శరథి'ని దూరుట
పెఱవాని ఇంటికి చేరుట:
అవి నీకు జ్ఞాపకమున్నవా! *

కష్టసుఖాలు చెప్పుకునే మిత్రులు మీ రొక్కరే మిగిలి పోయారు'' ఇరువురూ లేచారు.

ఏమీ [illegible] కనిపించింది. రవి బాబు లేని స్కూలు కళావిహీనంగా ఉంది. స్టాఫ్ అంతా కూడా అదే మాట అన్నారు. అతను సెలవుపెట్టిన కారణమేమిటో కల్పనలు చేసి చెప్పేసరికి సావిత్రికి ప్రాణం పోయినంత పని అయింది.

"రవి సెలవు పెట్టాడట, ఎందుకే?'' అన్నారు మామ్మగారు.

"నీ మనమడికి కారణం కూడా ఉండా లేమిటి! ఒట్టి తిక్క వెధవ.''

"చెప్పడానికైనా రాలేదేమే వెళ్ళేప్పుడు?''

"నా కెలా తెలుస్తుంది?'' విసుక్కుంది రాధ.

"ఏమైనా పోట్లాడుకున్నారా! వా డేదో నోటి దురుసువాడు. నువ్వయినా తగ్గకపోతే ఎలాగే? పెద్ద దానివి కదా వాడితో సమానంగా వాదులాడుతావు. ఎంత కష్టం కలగకపోతే నాతోనైనా చెప్పకుండా వెళ తాడు? అంతవరకూ ఎందుకు రానిచ్చావు?''

"అవును. వా డేమన్నా అందర్నీ పడమంటావు. వా డనే మాట లెలా ఉంటాయో తెలుసా?''

"తెలును కాబట్టే అంటున్నాను. వదినవు కదా అని ఏదో ఎగతాళి చేస్తాడు నువ్వేమో...''

ఆవిడ మాట పూర్తి చేయకముందే వెళ్లి రాధ దబీమని తలుపులు వేసుకుంది. రాధలో ఇదివరకు ఉన్న ఉత్సాహం, చురుకుతనం కనిపించటంలేదు. సావిత్రి వీలయినంతవరకూ ధైర్యం చెబుతూ ఆవిణ్ణి సంతోష పరిచేందుకు ప్రయత్నించేది. సెలవుల ముందు రోజున వచ్చి రవి ఆ రోజే వెళ్లిపోయాడు. ఎవరితో ఎక్కువ మాట్లాడలేదు. సావిత్రితో మాత్రం చెప్పి వెళ్లి పోయాడు.

రాధ పెళ్లికి శుభలేఖ వచ్చినా వెళ్ళలేకపోయింది సావిత్రి. శుభాకాంక్షలు పంపి ఊరుకుంది. సావిత్రి రానందుకు నిష్ఠూరంగా జాబు వ్రాసింది రాధ. సెలవులు అయిపోయాక సావిత్రి వచ్చేటప్పటికే రాధ వచ్చేసింది. సావిత్రిని చూసి రాధ కోపంగా ముఖంపెట్టి దూరంగా వెళ్లి నిలబడింది. రాధ కొంగ్రొత్త సోయగాలు నింపుకొని పూర్వంకన్నా నిండుగా, హుందాగా ఉంది. మెడలో పసుపు తాడు, పచ్చని మెడను గట్టిగా కౌగిలించుకున్న నల్లపూసల దండ ఆమెలోని అందాన్ని ద్విగుణీకృతం చేస్తున్నాయి. సావిత్రి ఆమె వెనకగా నిలబడి, "శ్రీమతి రాధా మాధవ్‌గారూ! నాతో మాట్లాడరా?'' అంది కొంటెగా నవ్వుతూ.

"ఏం మాట్లాడాలి, దొంగపిల్లా? పెళ్లికి రాకుండా దగా చేశావు.''

"నిజం, రాధా! అక్కడ ఉన్నానే కాని మనస్సంతా నీ దగ్గరే ఉంది.''

"బావగా రేమంటున్నారు?''

"మరదలు పిల్లను చూడా లంటున్నారు.''

"మరి తీసుకురాకపోయావా?''

"నేనే రెండు రోజుల్లో వెళ్లిపోతున్నాను. ఆపైన ఉద్యోగానికి రాజీనామా!''

"అదేం, రాధా! బావగారికి ఉద్యోగం చేసే ఆడ వాళ్ళంటే ఇష్టంలేదా?''

వెలుగురేఖలు

"ఇష్టంలేక కాదు, సావిత్రీ! ఆయన అక్కడా నే నిక్కడా ఉండి మిగిలే దేముంది చెప్పు. వృథాశ్రమ. ఆయనే అన్నారు ఆ మాట. అలా అనుకుంటే ఉద్యోగం చేస్తున్నావని తెలిసి వ వ్వెలా చేసుకుంటారు?''

"అదీ, అలా ఉండాలి భర్తమీద అభిమానం అంటే! నెల రోజులు కాలేదు అప్పుడే వెనకేసుకు వస్తున్నావు.''

"ఆ మూడు ముళ్లు పడటంతోనే వస్తుంది ఆ అభిమానం, సావిత్రీ! నీకూ త్వరగా పెళ్ళయితే దాంపత్యంలోని మాధుర్యం తెలుస్తుంది'' అంది సావిత్రి చెయ్యి గట్టిగా నొక్కుతూ.

సావిత్రి చిన్నగా నవ్వి, "బాగా రనుకున్నావా, రాధా!'' అంది కొంటెగా.

"ఎలా అనుకుంటాను? బావగా రయితే...''

"ఓ తెలిసిందిలే. ఇంత దూరంగా ఉండేవారా అంటావ్?''

"అంతా అమాయకురాలి వంటారు. నీకా అమాయికత ఎక్కువుంది, చిట్టి తల్లీ!'' అంటూ ముక్కు నులిమింది.

రవిబాబు చాలా చిక్కిపోయినట్లు కనిపించాడు. అతని ముఖంలో ఆ పెద్ద ముక్కు మాత్రం కొట్టొచ్చినట్లు కనిపించుతూంది. రాధను ఓరగా చూసి వెళ్లిపోయాడు. సావిత్రి తనలో తను నవ్వుకుంది. అతని నిర్లిప్తత చూసి సావిత్రి అతనితో మాట్లాడేందుకు ప్రయత్నించలేదు. రెండు రోజుల్లో రాధ వెళ్లిపోయింది. తరవాత ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇచ్చింది. కొద్ది రోజుల్లోనే సావిత్రిని హెడ్‌మిస్ట్రెస్‌గా వేసి సావిత్రి పోస్ట్‌లో పంకజవల్లి అనే అమ్మాయిని వేశారు. సావిత్రీ పంకజవల్లీ కలిసి ఉంటున్నా ఎందుకో వాళ్లిద్దరూ దగ్గరగా రాలేకపోయారు.

పూర్వం బాధ్యత తెలీకుండా ప్రవర్తించిన రవిబాబు ఇప్పుడు సావిత్రికి చాలా సహాయకారిగా ఉంటున్నాడు. స్కూలుకు తాళాలు వేయించి బయటకు వచ్చేవరకూ ఆమెకు వీలయినంతగా సహాయం చేసేందుకు ప్రయత్నించేవాడు.

"నా కెందుకీ హెడ్‌మిస్ట్రెస్ హోదా చెప్పండి. మగవారు మీరుండగా నన్ను...''

"వాళ్లా ఏదో ఆలోచనమీదే వేస్తారు. వన్ను వేసినా మళ్ళీ కొన్నాళ్లలో ఈ మార్పు తప్పదు, సావిత్రీ దేవీ!''

"ఏదేం?''

"నా కీ మాస్టరు గిరీ అంటే ఇష్టం ఉండదు, సావిత్రీ! ఏదో అలా అనాలోచితంగా ట్రెయినింగు చదివాను. మొన్నీ మధ్యనే రైల్వేకు దరఖాస్తు చేశాను. సర్వీస్ కమిషన్ పరీక్ష రాశాను. ఇంకా ఒకటి రెండు

> పసిపిల్లల నవ్వును ద్వేషించే మనిషి విషయంలో జాగ్రత్తగా ఉండండి.
>
> —లవేటర్

చోట్ల ప్రయత్నిస్తున్నాను.''

"[illegible] వెళ్లిపోతారన్న మాట.''

[illegible] ఉద్యోగాల! [illegible] తెలివితేట [illegible] కిరావడం కష్టం. అదే ఏ ఎల్. డి. సి. [illegible] నా నెమ్మదిగా యు. డి. సి. అయి కొంచెం కష్టపడ్డామంటే పైకి పోవచ్చు. తెలివితేట లుంటే [illegible]''

సావిత్రి [illegible] ఊపింది ఏం మాట్లాడాలో తెలీక. ఇంతలో [illegible] వచ్చి ఏవో పుస్తకాలు అటూ ఇటూ సర్ది [illegible] యింది. ఆవిడ వచ్చినదగ్గిరనుంచీ సావిత్రి గమనిస్తూ ఉంది. తనూ రవిబాబూ మాట్లాడేటప్పుడు వని [illegible] కువచ్చి కొంచెం సేపు ఉండి వెళ్లి పోతూంది. "రవిబాబుగారికి మీరంటే చాల అభిమానం'' అంది [illegible]. వల్లి మధ్యాహ్నం ఇంటికి రాదు. స్కూలుకు [illegible] భోజనంచేసి వస్తుంది. అందుకని సావిత్రి [illegible] వెళ్లి వస్తుంది. సావిత్రి వచ్చేప్పటికి రవి [illegible] ఆనుకొని పేపరు చూస్తున్నాడు. [illegible] చెప్పింది చప్పుడు విని తలెత్తి చిరునవ్వు [illegible]. ఎప్పుడూ [illegible] స్నానం చేసి వచ్చాడేమో [illegible] పరిగ్గా విలవిలా నుదుటిపై అల్లరిగా [illegible] తెల్లటిముఖం మరీ అందంగా ఉంది. ముఖం [illegible] సౌందర్యాన్ని ద్విగుణీకృతం చేసింది ఆ స్వచ్ఛమైన చిరునవ్వు. సావిత్రి కూడా నవ్వుతూ దగ్గిరికి వచ్చి [illegible] పుస్తకం అందించింది.

"[illegible] ఉంది?''

"[illegible] బాబూ. అయ్యవారిని చెయ్య బోతే [illegible] ట్లు వి.గారివాళ్ళను అనుకరించ బోయి [illegible] హాసం తెచ్చాడు రచయిత. దాని రాజాగారి [illegible] పెట్టండి రేపు.''

"[illegible] చదివారుగా!'

"[illegible] చదివితే తనివి తీరతాయండీ. ఈనాటికీ '[illegible]'లో సంభాషణలు గుర్తు వస్తే హృదయం పులకిస్తుంది'' అంటూ తల తిప్పింది సావిత్రి. [illegible] తమనే పరీక్షగా చూస్తున్న వల్లి పక్కకు [illegible] కుంది. రవి కూడా సావిత్రి చూపిన వైపే చూసి వల్లి సావిత్రివైపు చూశాడు. ఇరువురి కళ్లూ కలుసుకున్నాయి. ఒకే భావం ఇరువురి కళ్ల లోనూ ద్యోతకమవుతూంది. సావిత్రి చకచకా తన గదిలోకి వెళ్లిపోయింది. రవిబాబు బరువుగా అడుగులు వేసుకుంటూ లోపలికి వెళ్లిపోయాడు.

ఓ రోజు మధ్యాహ్నం సావిత్రి వచ్చేటప్పటికి రవి, వల్లి మాట్లాడుకుంటున్నారు. సావిత్రి మామూలుగా తన గదిలోకి వెళ్లి ఆ రోజు వచ్చిన టపా చూసుకొని అన్నీ ఫైల్లో పెట్టి [illegible] ఎత్తింది. వల్లి రవితో మాట్లాడుతూనే తనను క్రీగంట చూస్తూంది. సావిత్రికి నవ్వు జాలీ రెండూ వచ్చాయి. తరవాత రవిబాబు రైల్వేలో ఉద్యోగం వచ్చి వెళ్లిపోయాడు. రాధ వెళ్ళే రోజుకన్నా రెట్టింపు దిగులు కలిగింది సావిత్రికి. ఆ రోజు తనను బాగా గుర్తు [illegible] అయిపోయింది. పెద్దవాళ్ళు మంచి భవిష్యత్తు పొందమని ఆశీర్వదించారు. తనన కూడా మాట్లాడమన్నారు. గొంతు విప్పితే ఏడుపు వచ్చేట్టుంది. అందుకనే తల అడ్డంగా ఊపి కిటికీలోంచి బయటికి చూస్తోంది. తరవాత కూడా వాళ్లంతా అతనివెంట [illegible] ను ఇళ్ళకు తీసుకుపోయారు.

వెళ్ళేప్పుడు ప్రత్యేకంగా మాట్లాడలేకపోయానే అనే [illegible] లేదు. "ఇన్నాళ్ళూ అంత స్నేహంగా ఉన్నారు. మరి వారు వెళ్ళిపోతూంటే మీకు బాధ కలగడం సహజమే. ఆత్మీయులు దూరమౌతూంటే అన్న మెలా సయించుతుంది లెండి." వల్లి మాటలో ఆత్మీయతకన్నా వ్యంగ్యమే ఎక్కువగా ఉంది.

ఇంతలో రవిబాబు లోపలికి వచ్చి, "వెళుతున్నాను, సావిత్రీదేవీ! ఏ బెజవాడో అయితే ఎప్పుడైనా కనిపించేవారు. ఉత్తరాలైనా రాస్తూండండి" అన్నాడు.

"ఊఁ" అంది గద్గదంగా.

"అలా ఉన్నారేం?" అన్నాడు కొంచెం ఆత్రతగా.

"మీరు వెళుతూంటే బాధ కదండీ" అంది వల్లి.

ఇదెక్కడి పానకంలో పుడకరా అన్నట్లు చూచాడు. వల్లి చిన్నగా నవ్వింది.

"కూర్చోండి, రవిబాబూ!" అంది సావిత్రి.

కొంచెంసేపు కూర్చుని సావిత్రి దగ్గిర ఉత్తరాలు వ్రాసేటట్లుగా మాట తీసుకొని వెళ్ళిపోయాడు. వల్లి ఓదార్పు మాటలు సావిత్రికి కర్ణుడికి శల్య సారథ్యంలా ఉన్నాయి. రవి వెళ్ళినతరవాత మరో మాష్టరు వచ్చి చేరారు.

తనవాళ్ళను వదిలి ఒంటరిగా వచ్చిన రోజులుకూడా ఇంత దిగులూ బాధా కలిగించలేదు. రాధ తనకంటె ఎక్కువ పెద్దది కాకపోయినా ఎంతో ఆప్యాయతా, ఆదరణా, స్నేహమూ చూపి ఆ దిగులు కలగకుండా చేసింది. రవిబాబు కలుపుగోలుగా మాట్లాడుతూ నవ్విస్తూ ఎంతో సన్నిహితంగా మెలిగాడు. రాధ వెళ్ళాక మరీ సన్నిహితుడయ్యాడు. భయంకలిగి ఒంటరితనంతో బాధపడే క్షణాంలో అతని ఆదరపూర్వకమైన మాటలే తనకు దిగులును పారద్రోలేవి. వల్లితోడు మరీ దుర్భరంగా ఉంది. ప్రతిదానికీ విపరీతార్థాలు గోచరిస్తాయి ఆమెకు. రాధ, రవిబాబుల దగ్గిరనుంచి ఉత్తరాలు వచ్చిన రోజుల్లో సావిత్రికి చాల ఆనందంగా ఉంటుంది. తరవాత మళ్ళీ మామూలే.

రవిబాబు వెళ్ళిపోయి కూడా సంవత్సరన్నర పైన అయింది. వెళ్ళేప్పుడు బెజవాడనుండి వాళ్ళమ్మను కూడా తీసుకువెళుతున్నట్లు వ్రాశాడు. మొదట్లో అండీ, మీరూ అనే గౌరవ పదాలు ఉపయోగించేవాడు. మరీ సంవత్సరంనుంచి సావిత్రీ! నువ్వు! అంటూ వ్రాస్తూన్నాడు. అతను ఇలా పిలవడమే తన కెంతో హాయిగా ఉంది. ఏ విషయమైనా తనకు రాయకుండా ఊరుకోడు. "నా రహస్యాలు ఎవరైనా తెలుసుకోవాలంటే నేను నీకు రాసిన ఉత్తరాలు చదివితే చాలు, సావిత్రీ! నీకు తెలపకుండా ఏ విషయం దాచుకోలేను. మనుష్యుల మనస్సును బయటకులాగే అయస్కాంత శక్తి నీలో దాగిఉంది సుమా!" అంటూ వ్రాశాడు ఓసారు. అది చదుతూవుంటే తన హృదయం ఆనందంతో గంతులు వేసింది.

"సావిత్రీ! ముఖ్యంగా ఓ సంతోష వార్త. నేను బెజవాడ వచ్చేస్తున్నాను. ముఖ్యంగా నా కనుపాపలలో మెదిలే నిన్ను చూడాలనే ఆత్రతే నన్ను అక్కడ వేయించిందేమో! మనసుంటే మార్గం ఉంటుందంటారు ఇలాగేనేమో! బెజవాడలో చేరిన మరుక్షణం నీ దగ్గిరికి వస్తాను తెలుసా?" అంటూ ఆ ఉత్తరం అంతా అదే ధోరణిలో నడిచింది. బెజవాడలో చేరగానే తన ఊరు వచ్చాడట. కాని అప్పుడు తను సెలవుపెట్టి [illegible] బాధపడింది. అతనూ బాధపడుతూనే ఉత్తరం వ్రాసి మళ్ళీ త్వరలో వచ్చేందుకు ప్రయత్నిస్తానని వ్రాశాడు. పెళ్ళి చూపులకని అనుకోకుండా ఇంటికి వెళ్ళడం, ఆ వచ్చినవాళ్ళు సరళను చేసుకుంటామనడ , అందరూ బావను పెళ్ళి చేసుకోమంటూ పోరుపెట్టడం, ఆ ఆవేశంలో రవిబాబును బెజవాడ స్టేషన్‌లో కలుసుకోమంటూ జాబు వ్రాయడం, ఎంత మతిలేని పని చేసింది తను! నయం. కేవలం కలుసుకోమని రెండు ముక్కలు మాత్రమే కార్డుమీద గీకేసింది. అడగాలనుకున్న విషయాలన్నీ వ్రాస్తే ఎంత అవమానం పొందవలిసి వచ్చేదో! అతన్ని కలుసుకొని, "రవిబాబూ! మీరు రాధను మనసారా ప్రేమించవచ్చు. మరో స్త్రీకి మీ జీవితంలో చోటు ఇవ్వలేకపోవచ్చు. కాని నన్ను కనికరించండి. నా బావ అంటే ఎంత అసహ్యమో మీ కిదివరలో ఒసారు చెప్పాను. వీరు నన్ను మిత్రురాలివలె అభిమానిస్తున్నారు. మీ మంచి చెడులు నా దగ్గిర దాచుకోలేదు. స్త్రీ, పురుషుడు అనే ఊహే రానీకుండా ఎంతో సన్నిహితులమయ్యాము. ఆ స్నేహాన్ని నా స్వార్థానికి ఉపయోగించుకోబోతున్నానని తిట్టబోకండి. ఆపదలో ఆదుకొనేవారే నిజమైన మిత్రులు. నా బావ అనే మృగంనుండి నన్ను రక్షించండి. మీ ధనం, మీ సంపాదన నా[illegible]. లోకంకోసం నన్ను మీరు పెళ్ళాడండి. తరవాత సరళ పెళ్ళి లయ్యాక నన్ను మీరు ఎలా భావించినా అభ్యంతరంలేదు. మీ పక్కన నిలబడే అర్హత నాకు లేదని నిరాకరించకండి" అంటూ ఏమేమో ప్రార్థించాలనే దృష్టితో కలుసుకోమంటూ జాబు వ్రాసింది. ఉత్తరం పోస్టులో పడగానే సగం ఆవేశం తగ్గింది. ఈ రెండు రోజుల్లోనూ వేడి పూర్తిగా తగ్గిపోయింది. రవిబాబును అలా అడిగే ధైర్యం తనకు ఉన్నదా? ఓవేళ అడిగినా అతనినించి ఎలాంటి సమాధానం వస్తుందో! తనంటే అతనికి ఇష్టం. ఆ ఇష్టాన్ని ఎన్నో ఉత్తరాలలో వ్యక్తపరిచాడు. అవును. రవిబాబు ప్రేమ, ద్వేషం, కోపం ఏదీ దాచుకోలేడు. అలాగే తనపైగల అభిమానాన్ని గూడ ఉత్తరాల్లో పొందుపరిచాడు. అంతమాత్రంచేత పెళ్ళి చేసుకోమని అడగడంతోటే ఎడా పెడా తం ఊపాలని ఎక్కడుంది? "సావిత్రీ! నువ్వంటే చాలా అభిమానం. అంతమాత్రంచేత నిన్ను నా భార్యగా స్వీకరించలేను. నా భార్య రాధను మించిన సౌందర్యరాశి కావాలి. నీపై ఉన్నది కేవలం స్నేహపూరితమైన మమకారం మాత్రమే" అంటే తనేమైపోవాలి! అంతకంటె జీవితంలో సిగ్గుపడవలిసిన విషయం ఏముంటుంది?

రవిబాబు రైలు దగ్గిరికి వస్తాడు. తనను కలుసుకుంటాడు. అదీ ఒకందుకు మంచిదే. ఎలాగూ బావతో తనకు పెళ్ళి తప్పదు. అతని గుణగణాలు తనకు కొత్తవి కావు. తానెంతో జగమంత అనే లెక్కలో ఆలోచిస్తాడు బావ. ఒక స్త్రీ పురుషుడు కొంచెం చనువుగా మాట్లాడుకుంటున్నారంటే లక్ష వ్యాఖ్యానాలుచేసి వాళ్ళమధ్య లేని పోని అక్రమ సంబంధాలు అంటగడతాడు. రవిబాబుతో ఇలాగే ఉత్తరాలు కొనసాగిస్తే తనకు మంచినీళ్ళు కూడా దొరకనివ్వడు బావ. తన పెళ్ళి విషయం చెప్పి ఉత్తరాలు రాయవద్దని చెప్పాలి. చివరిసారిగా అతన్ని చూచి.....చివరిసారిగా..... సావిత్రి ఇక ఆలోచించలేకపోయింది. ఆమె కళ్ళు నీళ్ళతో పొరలు [illegible] దగ్గిరపడుతున్న బెజ[illegible] ఆగింది. కళ్ళు తుడుచుకొని బాగ్ చేతిలోకి తీసుకొని లేచి నిలబడింది. అంతా దిగిపోతున్నారు. సావిత్రి దిగుతూ తలెత్తి చూచింది. "ఊ! దిగు. ఆగిపోయావేం" అంటూ చేయి అందించాడు. తెల్లని టకప్, ఫుల్ బూటూ, గాగుల్సూ. 'ఎంత బావున్నారు!' అనుకొంది.

"ఏమిటలా చూస్తావ్! నేనేమైనా మారానా?" అన్నాడు నవ్వుతూ.

"మనిషిలో మార్పులేదు గాని వేషంలో మార్పు మాత్రం వచ్చింది."

"బడిపంతుల్ని కాదుగా! ఊఁ పద పోదాం."

"ఎక్కడికి?"

"మా యింటికి."

"ఊహుఁ. నేనా ప్రయత్నంలో రాలేదు. మిమ్మల్ని చూచి కొద్దిగా మాట్లాడి వెళ్ళాలని మాత్రమే వచ్చాను. సాయంత్రానికి అక్కడికి చేరుకోవాలి."

"అదేం లాభంలేదు. నీకోసం శ్రమపడి వస్తే మీ ఊరు చెక్కేశావు. ఇప్పుడేమో మా యింటికి రానంటున్నావు. ఆ పప్పులు మన దగ్గిరేం ఉడకవు.

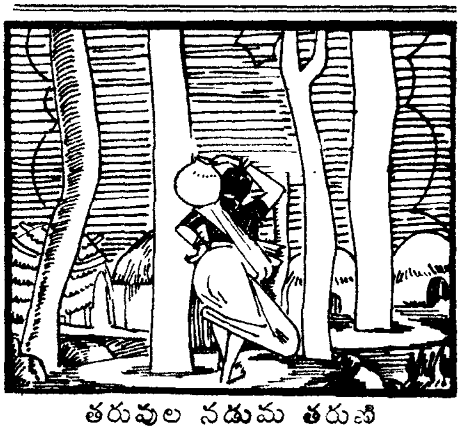

తరువుల నడుమ తరుణి
చిత్రం — వి. రామచంద్రరావు (గుంటూరు-1)

నువ్వు రానంటే నా చేతుల్లో బలం చూపిస్తాను. మా అమ్మ నీకోసం ఎంత ఎదురు చూస్తూందో తెలిస్తే ఆ మాట అనవు, సావిత్రీ!"

"మీ అమ్మగారికి చెప్పారా నే వస్తున్నట్లు?"

"చెప్పను మరి! కదులూ...." అంటూ బాగ్ అందుకొని ముందుకు నడిచాడు. అతని పక్కన అలా నడుస్తూంటే సావిత్రి కెందుకో సిగ్గనిపించింది.

"నువ్వు చాలా మారిపోయావ్, సావిత్రీ."

"ఇంకా నల్లబడ్డా ననటారా?"

"ఉహూఁ! ఇదివరకటికంటే కూడా అందంగా కనిపిస్తున్నావు నా కంటికి."

"మరి!"

"ఎందుకో దిగులుగా ఉన్నట్లున్నావు?"

"దిగులెందుకు?'

"అదే కదా నేను అడుగుతా?"

సావిత్రి కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగేటట్లున్నాయి. ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంటూ, "ఉత్తరం ఎప్పుడందింది?" అంది.

మాట మారుస్తూందని తెలిసి కూడా, "నిన్ననే"

(తరువాయి 39 వ పేజీలో)

వెలుగు రేఖలు

(37 వ పేజీ తరువాయి)

అన్నాడు. బయటికి వచ్చారు. రిక్షా మాట్లాడి సావిత్రి కూర్చున్నాక తనూ ఎక్కేశాడు. రిక్షా కదిలింది.

"రాధ పుట్టింటికి వచ్చింది, తెలుసా?" అన్నాడు.

"అవును. మీరు బెజవాడ వచ్చిన విషయం వ్రాశాను."

"నేను వెళ్ళినప్పుడు చెప్పింది."

"రాధ దగ్గిరికి వెళ్ళారా!"

"నాపై రాధ ప్రభావం ఎంత ఉందో తెలుసుకోవా అని వెళ్ళాను. ఎంతో ఆరిందాలా తయారయింది. పెళ్ళి అయితే ఆడవాళ్ళెలా తయారవుతారు, సావిత్రీ! నాకంటే ఎన్నో ఏళ్ళు పెద్దదిలా కనిపించింది. వాళ్ళ బ్బాయి అచ్చు వాళ్ళ నాన్న పోలికే అనుకో."

"ఆయన్ని కూడా చూశారా!"

"ఓ. ఆయనేమన్నారో తెలుసా!" అంటూ చిన్నగా నవ్వి సావిత్రి కళ్ళల్లోకి చూశాడు.

"ఏమన్నారు?" అంది కళ్ళు దించుకుంటూ.

"'మీ వదిన్ని నాకు కాకుండా చెయ్యాలనుకున్నావు గదా తమ్ముడూ! మరి నా గతేమి టనుకున్నావ్?' అన్నారు. ఆ క్షణంలో ఎంత సిగ్గు కలిగిందనుకున్నావ్! 'మళ్ళీ ఆలోచించుకుంటే తప్పక సిగ్గుపడతారు' అనే నీ మాటలే చెవిలో మారుమోగాయి."

సావిత్రి తేలిగ్గా ఊపిరి పీల్చుకుంది.

"నే నక్కడికి వెళ్ళటంలో మరో స్వార్థం కూడా ఉంది, సావిత్రీ!"

"ఏమిటది?"

"నువ్వు రేపు ఇంటికి వెళ్ళగానే నీ ఫ్రెండ్ రాసిన జాబు గుమ్మంలో ఎదురౌతుంది. దాన్నిబట్టి నీకే తెలుస్తుంది."

"నే చెప్పుకోవా!" అంది చేతి వేళ్ళను చూచుకుంటూ.

"చెప్పకపోతే నీ ఉంగరం తీసుకుంటా. చెబితే నా చిటికెనవేలి ఉంగరం నీ కిచ్చుకుంటా" అన్నాడు ఆ చేతులవైపు చూస్తూ.

"సుజనవాణిని ఎలాగైనా మీరు పెళ్ళి చేసు..."

"ఓడిపోయావు" అంటూ ఆమె చేతి నీలి రాయి ఉంగరాన్ని ఊడదీసి తన చిటికెన వేలికి పెట్టుకుంటూ, "తీసుకోనా?" అన్నాడు.

"ఊఁ" అంది మెరిసే కళ్ళతో.

రవి వాళ్ళమ్మగారు ఆదరంగా పలకరించారు. రాధ అంతా మేనత్త పోలికే అనుకుంది సావిత్రి. కేవలం ఒక్క పోలికే కాకుండా ప్రేమ, ఆదరణ అంతా రాధనే గుర్తుకు తెచ్చిం దావిడ.

"నిన్ను తలచుకోని క్షణం ఉండదమ్మా! ఇంటికి వచ్చాడంటే ఎప్పుడూ నిన్ను గురించే చెబుతాడు" అన్నదీ ఆవిడ సావిత్రిని చూస్తూ.

"అసలు రానసేసింది తెలుసా, అమ్మా?" అన్నాడు కొంటెగా నవ్వుతూ.

"ఆడపిల్ల కదుట్రా, ఆమాత్రం బెట్ట ఉండద్దూ?"

సాయంత్రం రవి స్నానం చేసి తువ్వాలు భుజాన వేసుకుని లోపలికి వచ్చేసరికి సావిత్రి కిటికీ దగ్గిర నిలబడి పెరట్లోకి చూస్తూ ఏదో ఆలోచిస్తూ నిలబడి ఉంది. ఆమె ముఖ కవళికలనుబట్టి ఏదో తీవ్రమైన విషయమే ఆలోచిస్తోంది అనుకున్నాడు. ఆమె సమీపంలోకివెళ్ళి, "ఏమిటిఅంత తీక్షణంగాఆలోచిస్తున్నావ్?" అన్నాడు

"రవిబాబూ! మీ కో విషయం చెప్పాలనే ఉద్దేశంతో నన్ను కలుసుకోమంటూ జాబు వ్రాశాను" అంది తలైనా తిప్పకుండా నిశ్చలంగా నిలబడి.

"ఏమిటి!" అన్నాడు కొంచెం గంభీరంగా.

"వచ్చే నెలలో నా పెళ్ళి...మా బావతో!" తల పక్కకు తిప్పుకుంది. కన్నీళ్ళు ఆగకుండా చెక్కిళ్ళమీద జారాయి.

అతను కొంచెం కంగారుపడి ఆమె ముఖాన్ని తన వైపు తిప్పుకుని చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాడు. సావిత్రి రెప్పలు కన్నీటితో తడిసి బరువుగా వాలిపోయి ఉన్నాయి. "బావ అంటే?" అన్నాడు.

"మా పెదనాన్న అల్లుడు. ఆరు నెలల క్రితం మా అక్క పోయిందని మీకు వ్రాశాను" అంది జీర పోయిన గొంతుకతో.

"అదేం కుదరదు. ఆ పెళ్ళి జరగదు. ఇష్టం లేకుండా చేసుకొని ఏం సుఖపడతావు సావిత్రీ! అయినా నేను బతికి ఉండగా నిన్ను మరోడి చేతిలో పడనిస్తాననుకున్నావా!" అంటూ ఆమె భుజాలను ఎడం చేత్తో చుట్టి దగ్గిరగా లాక్కుంటూ, "ఇలా అంటున్నానని ఆశ్చర్యపడుతున్నావా, సావిత్రీ! ఓనాడు రాధను ప్రేమించానని ఢంకా బజాయించిన మనిషి ఎంత సిగ్గులేకుండా అన్నీ తెలిసిన నా ముందే ఇలా వాగుతున్నా డేమిటా అనుకుంటున్నావా!" అన్నాడు.

సావిత్రి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

"ప్రేమించానని అనను, సావిత్రీ! ప్రేమంటే ఏమిటో నా కేమి తెలుసు? నువ్వంటే మొదటినుంచీ ఇష్టమూ, స్నేహభావమూ, అభిమానమూ ఉన్నాయి. ఇన్నాళ్ళిలా ఒంటిగా బతకగలను? నే నేమైనా దేవుడనా! అందుకే నా గుణాలన్నీ తెలిసి నన్ను అభిమానించే నీవైతే నాపల్ల ఓ పొరపాటు జరిగినా సర్దుకుపోతావు. లేదా, నీ కనుసన్నలలో నన్ను తిప్పుకుంటావు. ఏం?" అన్నాడు ఆమె ముంగురులు రేపుతూ.

సావిత్రి కళ్ళు కాంతితో మిలమిల లాడాయి. "నేను నిమ్మళ్ళి చేసుకుంటానని ఎలా అనుకున్నారు?" అంది కొంచెం తల పైకెత్తుతూ.

"మీ బావంటే నీ కిష్టం లేదనే విషయం నాకు తెలిసిందే కదా! అంతకంటే నేను నయం కదూ!" అని చిన్నగా నవ్వి, "ఓ అందాల అమ్మాయిగారూ! మీకు నాపై ఎలాంటి అభిప్రాయం లేకపోతే ఈ చేతిలో ఇంత గాఢంగా ఇంత సేపూ ఇలా ఇమిడిపోయేవారా?" అన్నాడు. సావిత్రి సిగ్గుపడి వదిలించుకోబోయింది.

"విడిపించుకోలేవు, సావిత్రీ! నిన్ను నేను పెళ్ళి చేసుకుంటాను!" అంటూ రెండు చేతులతో ఆమెను బిగించేశాడు.

"బహుశా నాపై జాలితో అలా అంటున్నారు!"

"నీకేం తక్కువ, సావిత్రీ, జాలిపడటానికి?"

> అవహేళన చేయడం మూర్ఖులు ఉపయోగించే ఏకైక వాదం.
>
> — [illegible]

"ఇష్టం లేకుండా బావను చేసుకుంటున్నాననేనా మీరు త్యాగం చెయ్యాలనుకుంటున్నారు!"

రవి గట్టిగా నవ్వి, "ఏం త్యాగం చేశాను? ఓ చక్కని మంచిఅమ్మాయిని పెళ్ళాడటమేనా త్యాగమంటే?" అన్నాడు.

"నే నిక్కడికి రాబట్టే కదా మీ కా ఉద్దేశం పుట్టింది?

"అదా నీ అభిప్రాయం. నువ్వు వెళ్ళి ఇంట్లో అడుగుపెట్టగానే వల్లి నీకు రాధ రాసిన ఉత్తరం అందిస్తుంది. అప్పుడు నువ్వే అనుకుంటావు, రవిబాబు రాధ దగ్గిరికి ఏ స్వార్థంతో వెళ్ళిందీ!"

"అయితే మీరు?..."

"ఊఁ. ఇందుకే వెళ్ళాను. నీకు ప్రత్యక్షంగా రాసేందుకు సిగ్గుపడ్డాను. ఓసారు రాధతో నా ప్రేమను గురించి చెప్పమని, నిన్ను ప్రార్థించి మళ్ళీ ఈనాడు నన్ను పెళ్ళి చేసుకోమని రాయలేకపోయాను. అందుకే రాధ చేత జాబు రాయించాను. కాని నిన్ను చూశాక మనస్సు గట్టి చేసుకుని నీ వేమైనా చీవాట్లు పెడితే పడేందుకు సిద్ధంలయి నా కోర్కె తెలుపుకున్నాను. వెదకబోయిన తీగకాళ్ళకు చుట్టుకొన్నట్లు నీవు నా దగ్గిరికి వచ్చేశావు"

సావిత్రి తలెత్తి అతని ముఖంలోకి చూసింది. అప్పుడే గుమ్మం వరకూ వచ్చి వెళ్ళిపోతున్న వాళ్ళమ్మగారు కనిపించారు. సావిత్రి గాభరా పడుతూ, "మీ అమ్మగారు మనల్ని చూసి వెళ్ళారు" అంది.

"మా అమ్మకు అంతా తెలుసు. ఎంత మంచి పిల్ల! పెళ్ళి అంటే పెడబొబ్బలు పెట్టే మా అబ్బాయి మనస్సు మార్చింది అని నిన్ను మెచ్చుకుంటుంది."

సావిత్రి ముఖం విప్పారింది. కళ్ళు ఆనందంతో మెరిసిపోయాయి. పెళ్ళి కళ వచ్చేసింది సావిత్రికి అప్పుడే.

"జీవితం ఎంత విచిత్రమైనది, సావిత్రీ! నీకూ నాకూ ఇలాంటి విడదీయని బంధం ఏర్పడుతుందని ఏనాడైనా అనుకున్నామా! కొన్ని స్నేహాలు రైలు ప్రయాణంలోని పరిచయస్థుల వలె మరుపు రాకుండా పోతాయి. కొన్ని రేఖామాత్రంగా మదిలో ఎక్కడో మెదులుతూ అప్పుడప్పుడు గుర్తు తెస్తుంటాయి. ఒక జీవితంతో మరొక జీవితం పెనవేసుకుపోవడం అరుదంటాను. ఏమంటావ్?" అన్నాడు రవిబాబు.

సావిత్రి చిన్నగా నవ్వింది. "నిజమే!" అన్నట్లుంది ఆ నవ్వు.

"అమ్మకు నమస్కరించుదాం రా, సావిత్రీ!" అంటూ ఆమె చేతిని తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. సావిత్రి అతనితో లోపలికి వెళ్ళింది. ఆమె హృదయం ఆనందంతో నిండిపోయింది. మండు టెండలో బాధ పడే బాటసారికి మహా వృక్షంలా, దప్పిగొని అలమటించేవాడికి అమృత భాండంలా ముందు జీవితమంతా విషాదమే అనుకొన్న సావిత్రికి రవిబాబు అండగా నిలిచాడు. ★